

priserčni prijatelj in želel sem ravno sabljo v spomin od njega imeti, toraj jo spravim.

Malo časa smo se še zatem borili in turški parobrod „Pervaz-Bahre“ bil je naš. — Admiral Kornilov mi dá nazaj moja samokresa in mi zapové, naj pregledam in popišem zapuščino ubitega Želiezno. Ker pa je bil rajni nadepolen mladeneč, in toraj ljubljenec admirala, mi ta ob enem tudi naznani željo, da bi rad imel v spomin rajnega — njegovo kavkaško sabljo!

Pripovedujem admiralu, da je to orožje znano zastran svoje posebne nesreče; da slednji, ki ga nosi v boji, bo ali ubit ali gotovo smertno ranjen; da resnica se je prežalostno poterdila ravnokar nad Želieznom, in zatorej ne želim, da bi on nesrečno sabljo vzel. Al merzlo mi odgovori: „ne verujem na kvante in vraže!“

Silno težko mi je bilo pri sercu izpolniti željo ljubljene nega admirala, in jezil sem se sam čez sebe, da sem sabljo obderžal, namesti da bi jo bili koj, ko jo mi je osoda v roke dala, vergel v morje.

Prične se obseda Sevastopolja. Za prvim bombardiranjem se vname 5. oktobra ljuti boj, katerega je od strani Rusov vodil admiral Kornilov, on, ki je uplenil parobrod „Parvaz-Bahre“. — Koj v pričetku streljanja prihitel na nasipe; imel je pripasano — nesrečno sabljo Želiezno. Znano je, kako je junaški vodja branil Malakov Kurgan v najstrašnejšem ognju sovražnih baterij, naduševaje z besedo in lastnim izgledom vojake k brambi. Junaška sreča je bila ta dan Rusom mila — sovražniki so se tepeni mogli odmakniti. Zadovoljen se podá Kornilov po končanem boji k svojemu konju; ravno se je hotel vzdigniti na sedlo, ko prižvižga iz sovražnega topa kugla, in odbije Kornilovu nogo, pa tudi sabljo razdrobi na drobne kosce. Smertno ranjen se zgrudi admiral na tla — „branite Sevastopolj!“ so bile zadnje besede njegove — in kmali je bilo po njem.

Ne deleč od onega mesta sem stal. Britke solze mi stopijo v oči in preklinjal sem v sercu nesrečno sabljo, zakaj dva hrabra vojaka sem vidil konec vzeti, ki sta jo pripasano imela. Pobral sem njene kosce. Lastnina so zdaj vdove Kornilovove.

Po „Sedmici“ poslovenil J. Levičnik.

Drobtinice za kratek čas pa tudi za poduk.

Bog daj bebecom pamet! (Dalje.)

Še eno, akoravno že staro, imam za ušesom. Bil sem še v šolah, ko se je bila zgodila, in ravno domá sem bil o šolskih praznikih. Neki dan, zdí se mi, neko nedeljo, grém memo sosedove hiše, kjer sem svojega verstnika od mladega že prijatla imel, in vidim, da je polna hiša ljudi. Mislim si, kaj more nek to biti? Ali je kdo umerl, ali pa v smertno nevarnost prišel. — Tečem v hišo, in ná! ni bilo mogoče va-njo priti, ker polna je bila radovednih bab in dedcev. Poprašam neko od zad stoječo ženo: kaj pa imate? — Da mi odgovor, da je žena prišla, ki zna prerokovati in vse vé. — Dobro, dobro! — si mislim — želim tudi jez kaj zvediti. Prosim, pokličite mi Matevža, sem djál, bi rad ž njim nekaj govoril. Matevž se pribaše. „Matevže! mu na uho pošeptajte rečem, daj mi berž svojo obleko“, in dal mi jo je. Jez se naglo preblečem, in pritišim jo do mize, kjer prerokinja sedí. Pomignil sem babam, da bi jim smeh ne vhal. Vzamem dva groša iz žepa, rekoč: „prosim, ljuba žena! povejte mi, sta li moj oče in pa mati v nebesih ali vicah?“ Prerokinja me serpo pogleda, gori in doli vsega premeri. Grozno čuden sem se ji pozdeval, in sumiti je jela, da bi ji ne bil juhe preosolil. Se pa vendar velobrika, in jela je govoriti: „Tvoj oče so že v nebesih in ne potrebujejo nobene pomoči več, mati pa so v vicah, in s tremi sv. mašami so rešeni“. — Ljudje, komej baba to izusti, sméh že v pestéh tišaje, zabruhejo na vés glas. Baba se vstraši in vpraša za vzrok posmehovanja. „Glejte, ljube sosede, sem

djal, koliko baba vé! Poznate vse mojega očeta, da so še zdravi in veseli, mati moja pa tukej zraven stojé. Je vredna tedaj ta sleparica, da ji masla, jajc, slanine, moke in dnarjev nanašate?“ „Matevž!“ — na glas zavpijem — „skoči mi naglo po beriča, da baburo vkljenemo, in jo do pravice odženemo“. Še nisem tega popolno izrekel, pobrala je baba kopita in šla je, ko bi jo bil spihal čez hrib in doline! — Nikdar je potlej ni več mikalo v naše kraje hoditi in slepariti svet; vés preróški duh jo je bil hipoma zapustil.

Še eno imam, je tudi resnična in grozno smešna, pa jo bom drugipot povedal. (Konec sledí.)

Novičar iz avstrijskih krajev.

Od sv. Antona v slovenskih gorica h 22. oktobra. Imenitne reči so se to leto pri nas godile, in ker jih nihče drug ne omeni, jih hočem jez častitim bravcem naših „Novic“ naznaniti. Milostljivi sekavski knezoškof Otokar Marija grof Attems so zadnje dni julija in prvih pet dni mesca augusta pri Kapeli, sv. Jurji na Šavenci, Vélíki Nedelji, v Ormožu, v Lutomeru in pri sv. Križu zakrament sv. birme delili, in povsod pred po slovensko nagovor imeli, Oče naš, Češena si Marija in Véro molili, v šolah učence kaj malega prašali in se od njih z besedami „z Bogom“, „srečno“ poslovili. Kaj takega še do letos od naših krajev ni bilo slišati, in vse je veselo gledalo, ko je čulo in razumelo mili domači glas svojega višjega dušnega pastirja. Smo jih pa tadi povsod lepo sprejemali, da je bilo kaj, posebno pa v Lutomeru in pri sv. Jurji; transparentov, kronografikov in slavolokov ni bilo ne konca ne kraja; možnarji so pokali kakor takrat, ko nas je Percel strašil; godeci so godli, in ovenčane Slovéneke so prav mične pesmi péle; vse je bilo židane volje. — 12. dan t. m. je pa bila fara sv. Antona tako srečna, da je drugikrat to leto imela svojega knezoškofa Otokarja v svoji sredini. Farani sv. Antona so namreč letos po prizadevi in velikem trudu svojega gospoda župnika Jurja Kosterwein-a stari zvonik čez poldrugi seženj vzdignili, in mu novo lepo belokositerno streho, bogato pozlačeno jabelko in križ z zvezdo oskerbeli, in k tej slovesnosti, ko sta se križ in jabelko na zvonik djala, so milostljivega knezoškofa kot patrona te cerkve povabili, kateri so faranom velikodušno pripomogli. Otokar se ne dajo dolgo prositi; veseli obljubijo te želje faranom in okrožni duhovšini spolniti. Da smo jih prav slovesno sprejeli, ni mi treba praviti. Snidilo se je tudi pri nas, kakor pri gori omenjenih farah čez 30 duhovnov iz sosednih far, mnogo gospóde in pa ljudstva brez broja. Gosp. knezoškof so nam péli véliko mešo, potem nam lepo slovensko pridigovali od sv. križa, katerega so slednjič blagoslovili; in ko je križ srečno na svoj odločeni kraj prišel, so „Bog, Tebe hvalimo“ zapeli, si od bližnje deklice molitvine knige izposodili, in svoj pastirski glas s svojimi slovenskimi ovčicami združili. Slovenci, kaj porečete, ko bote to slišali! Jez za svojo stran velim, da sta Ciril in Metud od smerti vstala. — Z letošnjo letino smo tudi pri nas prav zadovoljni; lajte imamo polne žita in sode dobrega vina. Pšenico oddajamo po 4 fl. in 12 kr. sr. drevenko, vino pa od 50 do 60 fl. sr. stertinjak. Srečno!

Juri Šabot.

Iz spodnje Idrije 12. okt. — Dva prav znamenita dneva smo tukaj pretekli teden obhajali: prvi je bil dan roženkranske nedelje, ko sta bila zopet dva nova, od Luka Čeferina prav lično izdelana, stranska oltarja blagoslovljena; drugi veseli dan je bil pa 9. t. m., ko so nas preuzvišeni gospod grof Chorinski, visokozasluženi in vesvoljno ljubljene deželni poglavar s svojo pričujočnostjo počastili. Še nikoli poprej ni spodnja Idrija sreče imela tako visokega gosta slovesno sprejeti, kakor ta dan. Gospod grof so namreč večidel vso gorato okólico med Cirkno, Loko in Logatcem, razgledovaje zastran naprave novih poto v, peš obhodili. Za blagor dežele vnetemu gospodu ni nič pretežavnega. Mili Bog naj nam jih ohrani še mnogo let!

Iz Ljubljane. V zboru zgodovinskega društva 9. dan t. m. je najpoprej društvini tajnik gosp. dr. Etbin Costa besedo poprijel in zlasti od gosp. Hicingerjevih preiskav v idriškem arhivu marsikaj povedal, kar je očitno razodelo, da iz ondi shranjenih pisem se bo dalo za zgodovino idriškega rudnika, pa tudi za povestnico od omikovanja našega naroda mnogo zanimivega zvediti. Ker se smémo obširnejšega popisa nadjati, naj bojo za zdaj sledeče čertice zadosti: Cesar Maks I. je poterdil rudarsko družbo, ktere deležniki so bili nekteri visoki gospodje, kakor baron Krištof Rauber, deželni glavar grof Auersperg, baron Lamberg, žlahni Dittrichstein, mestjani iz Belaka, Salcburga, Augsburga, in celó nadvojvoda Ferdinand in pa več drugih. Vsako leto so takrat pridelali 2500 stotov (centov) živega srebra in čenovara ali cinobra; stot se je prodajal tačas po 20 fl.; rudarski sodniki in rudarski oskerbniki se nahajajo od leta 1518. — Potem je gimnazijalni vodja gosp. Nečásek razložil štatistiko ljubljanske gimnazije od leta 1770 do današnjega dnéva; v tem popisu je povedal: kako so se te šole v različnih časih imenovale, kakošen je bil razložek med posamnimi dôbami itd. Mikavno je bilo zvediti, da naj več učencev so naše gimnazijalne šole, navadno „latinske šole“ imenovane, štele od leta 1821 noter do 1826 (leta 1823 jih je bilo 700) in pa od leta 1844 do 1847 (leta 1846 jih je bilo 517), naj bolj prazne so bile pa te šole od leta 1788 do 1791 (v letu 1788 je bilo le 110 učencev). Po dvoje učilnic za eni razred (Parallelklassen) je bilo od leta 1821 do do 1827, in sicer za prva dva razreda, pozneje spet od leta 1839 do 1849, in od leta 1850 do 1857. Leta 1809 (pod francoskim gospodstvom) so pisali kataloge v francoskem jeziku. V letu 1770 nahajamo med učenci „s srednjim napredovanjem“ (classis media) našega pozneje tako slovečega rojaka Jurja Vega-ta iz Moravc. Letošnje leto štejejo naše gimnazijalne šole 498 učencev. — Potem je bral gosp. društvini tajnik sostavek gosp. Stejska-ta, svetovavca tukajšnjega c. k. računarstva, o ustanovi dvorne bolnišnice v Idrii, ktero je vsled založnega pisma od 8. marca 1553 kralj Ferdinand I. osnoval, da bi se onemogli rudokopi po ti milodarni napravi oskerbovali. Ustanova ta, ki je svoj čas marsikaj doživela, je sedaj v rokah c. k. rudarske oblastnije idriške. — Gosp. prefekt Elija Rebič je nadaljeval svoj popis prvotne zgodovine Slovanov, in sosebno je tabart od Skitov do Sarmatov in Slovanov segel. V tem je skušal podreti napačno misel tistih, ki terdijo, da Sarmatov nikdar ni bilo, in si prizadjal dokazati, da Skiti in Sarmati so Slovani bili; končal je svoje preiskave s terdenjem, da beseda Slovan izvira iz narodov Skitov, Sarmatov in Jacigov, — da ta beseda je prvič pod cesarjem Klaudijem na svetu, pod ces. Konstantinom pa prvič na Krajskem slišana bila. — Gosp. prof. Metelko je v kratkem razložil zgodovino slovanskih aposteljnov Cirila in Metuda in je posebno o tem govoril, kaj sta ta dva Slovana krajnski deželi bila. Tudi je gosp. profesor dokazal, komu gré pred vsem zasluga, da sta nam ta dva brata dobro znana, — namreč Nestorju, in da ravno nam Slovencem mora za Nestorja posebno mar biti; prvič zato, ker je prvi slovenski zgodovinar, drugič zato, ker nam je on shranil poročilo, da so Slovani poprej se Noričani imenovali, in tretjič zato, ker je povestnico njegovo naš rojak baron Žiga Herberstein pred 298 leti v Moskvi najdel. Po popisu velikih zaslug, ki sta si jih marljiva in pobožna brata Ciril in Metud pridobila za véro in jezik naš, je sklenil gosp. Metelko govor svoj z navedenjem treh slavnih in zasluženih mož, namreč Maksima v Moskvi, Galilei-a in Harvey-a, katerim je svet kakor Cirilu in Metudu velike njih zasluge za človeštvo z gerdo nehvaležnostjo povračal.

Iz Ljubljane. Včeraj so nek prvo poskušnjo z vožnjo po železnici iz Ljubljane proti Barovnici napravili,

ker jo hočejo v Postojno do prihoda Nju Veličanstev v Ljubljano tako dodelati, da se bojo mogli, ako bojo želeli, prvi po ljubljansko-teržaški železnici do Postojne peljati. Sliši se sedaj, da pridejo cesar in cesarica 20. dan prihodnjega mesca. Kar smo dosedaj zvedili od mnogoverstnih priprav za slovesni sprejem Nju Veličanstev ne le v Ljubljani temuč po vsem Krajskem, bi utegnili reči, da ne bomo za Celovčani in Gradčani ostali.

Novičar iz raznih krajev.

Cesarski patent, veljaven za vse cesarske dežele, s katerim se razpisujejo davki za prihodnje leto 1857, je bil 25. dan t. m. oklican. Po tem oklicu ostanejo za prihodnje leto zemljišni, hišni, obertnijski in dohodkni davki z vsemi cesarskimi prikladami tolikšni kakor so bili to leto, le za nekatere kraje na Českem in za Ogersko, Horvaško, Slavonsko, Vojvodino in Banat so vsled katastra nekteri premeni. Sicer so si cesar prideržali zastran imenovanih davkov med letom kaj preurediti, ako bi potreba nanesla. — Po naj novejšem številu je v našem cesarstvu 887 mest, 2318 trgov in 67.308 vasi. — V tem, ko se mi lepega vremena veselimo in je bilo na Dunaji na sadnem tergu 24. dan t. m. celó napol, nekoliko pa popolnoma zrelih rudečih jagod na prodaj, se piše iz Ankone od 21. t. m., da na Laškem že več dni neprenehoma dežuje in sicer tako, da so povodnji že veliko škodo napravile in mnogo mostov med Rimom in Lombardijo raztergale, da so pošte zastale. Neki star brodnik, ki slovi za vremenskega preroka, prerokuje po brezah oestro zimo; po njegovih večletnih skušnjah pride vselej huda in zgodnja zima, kadar brezovo listje, posebno na verhu drevés, hitro in zgodaj oruméni in odpade; letos — pravi — je pa taka. Mož je tega tako prepričan, da stavi kar kdo hoče na svoje prerokovanje. — Sliši se sedaj od viharjev, ki so po morji na več krajih razsajali tisto noč tega mesca, ko je luna merknila. — Politika sedaj spet prav miruje; ko bi na Laškem različne stranke ne pihale žerjavice huje ko pred, bi mogli reči, da se je začasno vse zlo upokojilo. — Napolitansko-angleško-francoski razpor miruje; iz Španskega se nič posebnega ne sliši; rusovska vlada tolaži vlado francosko in angleško, da se nima svet nič bati, ako se Sevastopolj iznova sozida in se lahke vojne ladije v Nikolajevu napravijo, in avstrijska vlada je francoski na njeno pismo zastran Moldave in Valahije odgovorila, da ima v teh knežijah svojo armado vsled posebne pogodbe s turško vlado, — da turška vlada kakor angleška še želi obsede, in da bo obsedene kraje v Moldavi in Valahii berž spraznila, kakor hitro bo angleška in francoska armada zapustila Gerško. — Vladni francoski časnik „Moniteur“ je razglasil na povelje Napoleonovo popis maršala Vailant-a, kateri sošteva vojake, ki so v rusovski vojski smert storili, in iz kterega se vidi, da izmed 309.268 v vojsko poslanih Francozov jih je padlo 69.229. — Tista novica, da tatove, ki so okradli dnarnico severne železnice v Parizu, že peljejo vjete iz Amerike nazaj na Francozko, ni bila resnična; vjeli so jih večidel, to je res, — al ker niso okradli deržavne kase, ampak le kaso privatne družbe, jih menda po postavah ameriških ne bojo izročili nobeni ptuji deržavi. — Neka žena iz kantona Blanzačkega, ki je bila vdrugič omožena, gré, ko so ji zadnjega sina hotli v vojake vzeti, h generalu ter ga prosi, naj ga ji pusti, ker bi sicer ne mogla svojih družih otrok rediti. „Koliko otrok pa imate?“ — jo vpraša general. „34“ — mu odgovori. General, to slišati, sprevidi, da je prošnja uboge žene kaj pravična, ji daruje dva zlata in ji pusti sina.

Zavoljo sv. praznika v saboto pridejo prihodnje „Novice“ že v petek na svetlo.